

ANDREI UNGUREANU

GAVA NEBUNUL

roman

CÎȘMIGIU
books

CUPRINS

Capitolul I – Aici și acolo.....	5
Capitolul II – Mica Indie.....	47
Capitolul III – Rătăcirea.....	74
Capitolul IV – Ana.....	95
Capitolul V – Studentul.....	117
Capitolul VI – Nebuni sub capitalism.....	140
Capitolul VII – Instalația de artă.....	162
Capitolul VIII – S-a întors tata.....	182
Capitolul IX – Acuzatorul.....	193
Capitolul X – Interludiu.....	223
Capitolul XI – Timpuri noi.....	235
Capitolul XII – De pe vremea când Hristos și Sfântul Petru umblau prin lume.....	248
Capitolul XIII – Valea Plângerii.....	289
Capitolul XIV – Revederea.....	297
Capitolul XV – Morții și înviații.....	314
Capitolul XVI – Nebuni și sfinți.....	346
Capitolul XVII – Izbăvirea.....	363

CAPITOLUL I

AICI ȘI ACOLO

Alexandru s-a născut într-o dimineață de vară, la spartul zorilor. Durerile facerii au cuprins-o pe maică-sa, Ilinca, pe când cocoșii se pregăteau să-și înceapă cântecul, dar ea nu s-a speriat prea tare, ba chiar s-a bucurat. Iată că venise momentul să aducă om pe lume, primul ei copil. Îl dorise mult și se chinuse să rămână grea, cu toate că era tânără și umblase pe la toți doctorii, și la Domnești, și la Câmpulung, și la Pitești. Nu s-a cunoscut de la niciunul. Toți i-au spus că e sănătoasă și ea, și bărbatul, analizele ieșeau bine, corpul, ziceau ei, își face treaba, ei își făceau datoria, și fără niciun folos. Timpul trecea, iar oamenii începuseră să vorbească:

– Ce-o avea, fa, asta a lui Gava, de nu poate face copil?

– Păi, tânără e, bărba-su tot tânăr... N-ar trebui. Cine știe prin ce cuiburi străine umblă bărba-su. Poți să știi?

De la o vreme, gura lumii ajunsese și la urechea familiei, ba chiar socrii începuseră să intre la bănuieli și, de acolo, s-a ajuns la certuri și la reproșuri: e din cauza ta, că nu te tratezi. Ba e din cauza ta, că, în loc să stai liniștit și să te odihnești, umbli numai pe la chefuri și pierzi nopțile. De supărare, Ilinca s-a îmbolnăvit de stomac și a început să slăbească, să scadă, ceea ce a

condus la și mai multe certuri, pentru că era și mai greu acum să rămână însărcinată.

Dezlegarea a venit după câțiva ani, când deja tinerețea prinsese a i se ofili și primele fire de păr alb răsăriseră înainte de vreme. Dacă medicina n-a putut s-o ajute, Ilinca a căutat alte soluții. Fără a fi o femeie din cale-afară de credincioasă, ci, mai degrabă, indiferentă față de cele ale sufletului, n-a îndrăznit totuși să meargă la vrăjitoare. Auzise destule povești despre babe care fură laptele vacilor, care leagă cununii și despart familii și n-a vrut să afle ce trebuie dat la schimb. A aflat însă, nu-și mai amintea cum și de la cine, de un preot care, zicea lumea, avea har și credință mare și putea să o ajute, dar că trebuia să fie atentă cum se duce, cum îl roagă, pentru că acest preot nu îi ajută pe toți și nici nu-i pasă de bani. Ilinca s-a frământat mult, întrebându-se dacă să meargă sau nu, căci era posibil să nu fie nimic adevărat, să fie doar un popă de țară căruia i s-a dus faima printre oamenii fără prea multă carte. Apoi cum o să-l înduplece, în caz că se va hotărî să se ducă și, în sfârșit, dacă nu cumva se va duce degeaba. Auzise bătrânii vorbind de minuni, de oameni care se rugaseră și fuseseră vindecați de boli fără leac sau scăpaseră de la moarte în chip miraculos, însă minunile astea erau greu de crezut. Nimeni nu spunea exact cui i se întâmplaseră. Toate pretinsele minuni avuseseră loc, invariabil, într-un trecut îndepărtat, cândva, pe vremuri, aproape în veacurile în care Hristos și sfântul Petru umblau pe jos

prin lume. Nu mai era chip să te mai poți lămuri dacă fusese așa sau nu!

S-a hotărât deci târziu și a plecat fără prea multă tragere de inimă la Dobrogea, unde slujea acel popă. A mers într-o duminică de dimineață și a stat în fundul bisericii, cât mai ferită, ca să evite privirile babelor pentru care nimic nu era mai important decât să afle cine era acea străină și ce căuta ea acolo. S-a miruit ultima, ca să rămână singură cu popa, și să-i vorbească în taină, dar popa nici n-a băgat-o în seamă. Doar după ce și-a dat jos odăjdiile, a stins lumânările, a închis ușile împărătești și a ieșit să meargă acasă, a priceput că femeia aceea îl așteaptă și că vrea musai să stea de vorbă cu el.

Era acest popă, Moise după nume, un om fioros, cu chip și căutătură de gealat, încât l-ai fi văzut mai degrabă într-o bandă de tâlhari decât ca slujitor al Domnului. E drept că nici soarta nu fusese prea binevoitoare cu el, înzestrându-l cu o chelie lucioasă, brăzdată de cute adânci, cu un nas ca un gogoșar și cu niște buze mari și groase, ca de harap. Altfel, nu era un om rău și căutătura lui cea feroasă nu venea din suflet, ci din expresia feței, care i se blocase așa încă din tinerețe, pesemne din cauza supărărilor. Vorbea aspru și avea obiceiul să-și certe enoriașii, nu atât pentru păcatele lor, cu care era destul de indulgent, ca unul ce se considera mai păcătos decât ei, ci pentru sărbătorile când nu veneau la biserică, pentru că nu se îngrijeau de morminte și pentru că se certau între ei, vecini, soți, rude

și le venea greu să se ierte, cu toate muștrările pe care le primeau la spovedanie. Spuneau unii că e un preot foarte credincios, că nu sare niciun rând din slujbă și că se roagă cu mare putere pentru oamenii din sat și pentru toată lumea. În plus, că nu s-a dat niciodată cu comuniștii și nici nu le-a cântat în strună, ba chiar că îndrăznește să-i critice pe mai marii partidului. Cu toate acestea, nu fusese pedepsit, nici scos din parohie sau închis. Oamenii spuneau că asta e dovada de netăgăduit că și șefii partidului de la Pitești, de la regiune, se temeau de harul lui, ceea ce însemna că popa Moise era capabil de lucruri mari și sfinte, chiar de minuni. Poveștile nu era adevărate. Popa Moise nu făcuse nicio minune și fusese pedepsit destul. Trăia într-o sărăcie demnă, muncind cot la cot cu vecinii la *Gostat* și fără să reclame vreun tratament special. La drept vorbind, nu era prea nemulțumit de această viață. Era un om liber, nu puteau să-i ia nimic, renunțase la toate fără să-i pară rău și libertatea asta îi dădea putere și seninătate. Spuneau oamenii prin sat, și asta era adevărat, că nici măcar șeful *Gostatului* nu îndrăznește să înjure de cele sfinte în preajma lui. La asta contribuiau nu doar cucernicia, ci și înfățișarea fioroasă și trupul bine legat al părintelui Moise, cel cu brațe groase ca niște trunchiuri de copac. Enoriașii erau mulțumiți de el, unii îl admirau chiar, pentru că era singurul care putea să trăiască, într-o oarecare măsură, în afara controlului partidului și să-și vadă de viața lui fără să meargă la paradă sau să strige lozinci în care nu credea nimeni.

Popa Moise a întrebat-o pe Ilinca ce dorește. Femeia i-a povestit toată situația, ținând mereu privirea în pământ, ca un școlar prins cu tema nefăcută. E drept că nici preotul n-a părut prea prietenos, ba chiar a întrebat-o:

– De ce-ai venit la mine? Voi n-aveți preot în sat? Ce-ți citește el îți voi citi și eu. Crezi că eu pot să fac mai mult decât oricare alt preot?

Ilinca n-a știut ce se răspundă. N-a putut să spună da, prea părea popa Moise convins de nevrednicia lui. N-a îndrăznit însă nici să spună nu, altfel, de ce ar mai fi bătut drumul până acolo? Asta s-ar fi putut interpreta și în alte feluri, riscante. Preotul n-a mai certat-o.

– Eu nu pot să fac de la mine nimic. Dumnezeu le face pe toate. Dar pentru asta trebuie tu să crezi și să te rogi. Și e posibil, cu toată rugăciunea, să nu primești ce îți dorești. Dup-aceea o să te superi, o să zici că Dumnezeu e rău, că te-am păcălit eu și alți popi, că sunt basme. Eu așa ceva nu primesc.

Ilinca n-a plecat însă. A rămas acolo, rugându-l fără prea mult curaj, dar cu stăruință, pe preot s-o ajute.

– Bine, a zis el. Du-te acasă și ține post cât poți de aspru. Citește *Psaltirea* toată. Vino peste trei săptămâni să te spovedesc. Și să nu crezi că e un fel de magie ca să rămâi tu grea sau că e ca la târg: eu mă rog la tine, Doamne, și mănânc de post și tu îmi dai un copil. Astea sunt pentru sufletul tău, să primești iertare de păcate. Și, dacă Dumnezeu va vrea să-ți îndeplinească rugăciunea, nu va fi pentru că ai ținut tu post, ci pentru că așa a hotărât El.

Ilinca a făcut cum i-a spus preotul. S-a întors la Dobrogostea și s-a spovedit. La final, popa Moise i-a zis:

– Când ai venit prima dată, nu te-am întrebat câtă credință ai în Dumnezeu. Nu știi câtă nădejde ai tu că se va împlini rugăciunea ta. Văd însă că ai avut destulă credință cât să vii până aici și să faci ce ți-am spus. O să-ți dea Maica Domnului un copil, pentru că nu ai păcate grele și nu ești o femeie rea. Dar să știi că, pe lumea aceasta, bucuria de maică e împletită cu multe suferări. Mergi la doctori, caută-te și nu-ți pierde nădejdea!

Ilinca nu și-a dat seama că a rămas însărcinată decât atunci când a simțit prima zvâcnitură a copilului din ea. Trecuse mai bine de un an de atunci, timp în care stomacul o chinuse și mai tare. S-a bucurat cu bucurie mare, mai ales că începuse să-și ia gândul că va mai avea un copil. Și Ilie, tatăl, s-a bucurat, ba chiar a început să stea mai mult pe acasă și să lucreze mai cu spor. *De acum trebuie să muncesc și pentru copil*, spunea el, *și vor fi cheltuieli mai multe*. S-a bucurat și mai mult când a văzut că are un fecior și a dat de băut tuturor prietenilor lui, ba chiar și vecinilor cu care nu se înțelegea prea bine. A făcut asta și ca răzbunare, să închidă gura tuturor care vorbiseră verzi și uscate despre el și femeia lui. Băiatul s-a născut într-o dimineață de vineri și i s-a pus numele Alexandru.

Alexandru avea să se întrebe adesea, în anii ce au urmat, dacă copilăria lui fusese cu adevărat fericită sau dacă și-o amintea fericită pentru că nu-și putuse da seama, mic și necopt la minte cum se afla, de răul și

supărările din jur. A doua variantă aducea cu sine o altă întrebare: Oare așa li se întâmplă tuturor oamenilor? Adică noi toți, cât am fi de răi, de cinici și de uzați astăzi, am avut o copilărie fericită pentru că pur și simplu e ceva acolo, în legile naturii, în dezvoltarea creierului, care ne împiedică să vedem și să înțelegem părțile rele câtă vreme suntem încă în pruncie? Răspunsul nu l-a găsit niciodată. De fapt, a renunțat să-l mai caute, alegând să creadă varianta care-i convenea, anume că fiecare din acei indivizi cu care avusese nenorocul să se întâlnească și căroră cu greu le-ar fi putut acorda calitatea de oameni avea totuși undeva, în străfundul minții, câteva amintiri frumoase dintr-o copilărie îndepărtată. Poate că așa se explică faptul că există și nebuni fericiți. Văzuse mulți nebuni în oraș și prin satele prin care avea să umble și nu erau toți nefericiți și violenți. Înțelesese apoi, sau credea că înțelege, că pentru a fi fericit era nevoie să fii nebun pe deplin, de-a pururea, fără niciun moment și fără nicio licărire de luciditate. Cei care încă nu erau complet pierduți erau periculoși pentru că, în clipele lor de luciditate – sau poate că nu era luciditate în sine, dar era totuși o oarecare luminare a minții lor – deveneau imprevizibili și violenți. În străfulgerarea aia, întunericul li se ridica de pe ochi și înțelegeau că pereții minții lor sunt închisoare și că starea lor e de ocnași, nu de oameni normali. Lucrurile astea se întâmplau brusc, fără veste. Îi vedeai prin cartier, te întâlneai cu ei, cerșeau cuviincios și primeau, de obicei, suficient cât să se poată târî, schilozi, prin viață. Nu le dădeai atenție, nu-i băgai în

seamă, ei își făceau meseria lor, tu îți vedeai de ale tale și, dintr-odată, fără să-ți dai seama de ce, își ieșeau din fire, începeau să urle, să arunce cu pietre, încercau să intre peste oameni în *coperativă*, alergau după copii să-i dea jos de pe biciclete și ar fi făcut ei și altele, dar, de obicei, erau potoliți rapid, prin bătaie, de bărbații care se nimereau prin preajmă. Cei din jur se străduiau să nu-i bată mai mult decât trebuia, adică îi lăseau când vedeau că încep să se potolească, dar, uneori, se întâmpla să-i lovească mai tare, fără să-și dea seama, sau nebunii nu se linișteau prea ușor și, atunci, nefericiții ăia zăceau zile întregi zdrobiți. Nu mai ieșeau din văgăunile pe unde dormeau, de prin canale sau de prin blocuri dezafectate. Se găsea întotdeauna câte o femeie mai milostivă să le ducă grija. Le lăsa câte ceva de mâncare, le dădea pastile dacă aveau febră, apoi, nebunii își reveneau și se potoleau și contractul social era din nou respectat. Nebunii ăia erau, de fapt, ai lor, ai oamenilor din cartierele în care locuiau și oamenii se îngrijeau de ei cum puteau, la fel cum te-ai îngriji de o rudă bolnavă. Sigur, nu-ți place, nu-ți convine, ai vrea să nu fie nevoie să faci asta, dar, dacă s-a întâmplat să-ți cadă beleaua pe cap, acum, ce să faci? Nu poți să-i lași să crape. Nici un câine nu lași să crape, darămite un om. Chiar nebuni și violenți erau totuși și ei suflete. Și cine poate să-ți garanteze că mâine n-o să ajungi și tu ca ei? În străfundul inimii, oamenii din cartier se simțeau și ei puțin nebuni sau, cel puțin, capabili de a deveni. Între ei și nebuni nu exista o deosebire fundamentală, nu erau specii diferite, erau clădiți din aceeași plămadă, din om

sănătos puteai să ajungi zănatec – invers, însă, nu – și văzuseră cu ochii lor cazuri din astea, oameni care, din cauza șomajului, a băuturii, a bătăilor, o luaseră pe arătură, deci și ei, cei încă normali, se temeau de acest scenariu. De asta, nici nu-i alungau pe nebunii lor, care erau, în general, tot oameni din zonă, oameni pe care-i cunoșteau și știau că e mai rău să-i trimită la Vedea, acolo unde erau chiar mai prost tratați. Îi legau de paturi, îi băteau, nu le făceau niciun tratament. Oamenii *normali* din oraș nu știau asta, dar personalul de la Vedea nu le aplica, în general, tratamentul ăsta din răutate și nici prea des, ci din lipsă de mijloace. Erau anii 80, bani de medicamente nu existau, bani de salarii nu existau și, de multe ori, doctorii și asistentele de la *spitalul de nebuni*, așa cum era îndeobște cunoscut, munceau neplătiți și se străduiau să-și facă treaba în acele condiții teribil de grele. Evident că, la un moment dat, cedau și ei și, atunci, nu le mai păsa, îi lăseau să facă ce vor, să se bată între ei, ba chiar îi băteau și ei dacă nu se potoleau în niciun fel. Nebunii făceau cumva și fugeau de la Vedea, se întorceau acasă, o vreme erau ceva mai bine, poate și de teama că vor fi trimiși înapoi, dar, apoi, amintirile se ștergeau, reveneau la vechile obiceiuri și anii treceau fără ca cineva să se gândească totuși că nu e o situație normală și că ar trebui găsită o soluție.

În schimb, nebunii ăia care erau total prăjiți, cei al căror creier era ars de tot și nu mai funcționa nici la 10% din capacitate, erau mult mai calmi și păreau mult mai mulțumiți de soarta lor. Nu aveau niciodată astfel de

izbucniri violente, își vedeau de ale lor, urlau sau încercau să cânte pe limba lor, cerșeau și oamenii le dădeau mai multă pomană. Uneori, erau bătuti de ceilalți, de cei cu scipiri de luciditate, care căutau să le fure bucatele primite sau erau, pur și simplu, invidioși că sunt tratați mai bine decât ei. Ori asta dovedea pentru Alexandru că englezii n-au greșit când au spus că *ignorance is bliss*. Și nici filozofii n-au greșit când au spus că, cu cât omul e mai lucid, cu atât suferă mai mult. Concluzia a fost, până la urmă, că e mai bine că nu-și amintea de lucrurile rele din copilăria mică. Așa, putea să se laude că, iată, a trăit vremuri bune și frumoase și să se amăgească, fără prea multă convingere, că e posibil să fii fericit pe lumea asta.

Despre nebunii din oraș, umblau tot felul de zvonuri și nimeni n-ar fi știut să spună cât era adevăr și cât era născocire, așa cum nimeni nu știa exact când ajunseseră în starea asta de întunecare. De altfel, de cele mai multe ori, nebunia asta nu era un punct, ci un interval. Nu puteai să spui: *Iată, Măru a înnebunit cam acum 10 ani, când a rămas fără muncă și nevastă-sa a fugit în lume*. Nebunia asta se instala progresiv, creștea și se întărea pe nebăgate de seamă, uneori slăbea o vreme și revenea, alteori, omul avea perioade de luciditate când era aproape normal și credeai că, de data asta, a scăpat. Apoi te reîntâlneai cu el și amintirea îți juca feste, omul te privea pierdut și înțelegeai că a căzut din nou în întuneric. Evaluarea gradului de nebunie era deci subiectivă, varia de la o persoană la altă în funcție de cât

de bine îl cunoșteau pe respectivul și de relațiile preexistente între ei. În certurile dintre soți, acuzele de: *Nebunule! Demento! Cretino!* erau frecvente și poate că, și din cauza asta, mulți nu mai erau siguri de sănătatea lor mentală. Într-o astfel de lume, e greu să mai deslușești normalitatea de devianță și toți trăiau cu teama că, deși ei se știau și se credeau sănătoși, poate că nu mai erau chiar în toate mințile. De aceea, nimeni, nici chiar cei în mod evident întunecați la minte nu ar fi recunoscut că au probleme, ba chiar negau cu vehemență orice insinuare. De tratament psihiatric, nici nu putea fi vorba. Normalitatea sau nebunia aia a lor, așa cum o vedeau ceilalți, era pentru ei la fel de bună, la fel de validă ca starea de normalitate a celor din jur. Sigur că, între evaluările lor despre ei înșiși și părerea celor din jur, erau adesea diferențe, uneori notabile, dar nimeni nu s-ar fi lăsat convins că imaginea lui despre propria stare de sănătate mintală nu e adevărul adevărat. De ce ar fi fost părerea altora mai bună decât a lor? Ei se cunoșteau cel mai bine, ei trăiau cu ei în fiecare clipă a vieții, ei și doar ei puteau să-și confere un certificat de sănătate sau de nebunie. De asta nu s-a întâmplat niciodată să existe nici nebun autoproclamat în Câmpulung, nici om care să se caute de bunăvoie de cap.

Trebuie spus și că nebunia avea mai multe grade în oraș, așa cum și bolile sunt mai ușoare sau mai grele. Existau nebuni despre care se spunea că sunt periculoși și alții care aveau o reputație de oameni pașnici. Despre Ion al Paulii, de exemplu, se spunea că violase o fetiță și

stătuse niște ani buni la pușcărie. A prins-o noaptea, i-a dat câteva palme zdravene de a umplut-o de sânge, a tras-o în fostul cinema *Balada* devenit, între timp, o ruină infectă și a batjocorit-o. Când a terminat, a lăsat-o acolo mai mult moartă decât vie. Așa umbla vorba și era posibil să fie adevărat. Ion al Paulii era tânăr pe atunci, având ca la 30 de ani și era deja nebun. Apoi a dispărut câțiva ani, se spunea că fusese la pușcărie, și s-a întors mai întunecat la minte ca la plecare, deși mai slab și mai sfrijit. Asta era pentru mulți dovada că-l bătuseră bine la închisoare și poate că așa și fusese sau poate că nu făcuse nimic din toate astea, ci fusese închis pe undeva, printr-un azil psihiatric, sau fugise în lume. În orice caz, era mai bine să nu te apropii de el și să nu încerci să afli adevărul.

Alt nebun era Pian. Țsta era unul dintre nebunii liniștiți. Era deja bătrân sau cel puțin părea bătrân, deși era posibil să nu fi avut mai mult de 50 ani. De altfel, era de mirare că ajunsese și până la vârsta asta, fiindcă, în Câmpulung, nu existau nebuni bătrâni. Dispăreau într-o zi și nu se știa dacă muriseră și venise cineva să-i îngroape, unii mai avea rude care se ocupau să le facă rânduiala, sau o făcuse primăria pe spezele ei ori, pur și simplu, plecaseră nu se știa unde. Și ce dacă dispăreau? Nu așa ne ștergem toți, cum se topește ceara în fața focului? Pian era liniștit, nu fugise niciodată în lumea mare și se spunea că e de acolo, din oraș, că fusese un copil normal, mersese la școală ca toți ceilalți, avea părinți și părinții erau și ei oameni la locul lor. De ce își

pierduseră mințile nu se știa prea bine. Babele hrănitoare de pisici din blocuri spuneau că cineva îi făcuse farmece – o fată care se îndrăgostise de el și pe care el n-a vrut-o. El voia să meargă la facultate, să se facă învățător, și ea abia știa să citească, lucra la combinatul de fire sintetice și n-avea alt vis decât să se mărite și să stea la bloc, să-i vină apa caldă pe țevă, la comandă. Fata se numea Nuța. Nu făcuse ea farmecele cu mâna ei, dar mersese la o vrăjitoare și asta a învățat-o ce să facă: să capete, cum o ști, ceva ce-l atinsese pe Pian, care, pe atunci încă se mai numea Nicuță: o batistă folosită, o bucată de haină, un muc de țigară.

Asta n-a fost ușor. Nicuță nu fuma și nici nu avea obiceiul să arunce lucruri pe unde se nimerea, dar, până la urmă, Nuța a făcut rost de ceva și mai bun: un pieptăn folosit, cu fire de păr prinse în dinți. Baba și-a frecat mâinile de bucurie, vraja avea să fie și mai puternică! A luat apoi apă neîncepută, într-o noapte cu lună plină, și-a spălat mâinile ca semn că ea nu e vinovată de ce va fi, fiindcă ea nu-i voia răul băiatului, ci numai binele și făcea asta în numele fetei, nu pentru ea personal. A bolborosit descântece și vrăji, afumând și tămâind, apoi a umplut pe jumătate un borcan cu untură de găină în care băgase firele de păr de pe pieptăn. Borcanul l-a pus într-o sacoșă de rafie. Tot în sacoșă, a pus câteva monede și un inel vechi, fără valoare. Pe Nuța a sfătuit-o cu strășnicie să pună sacoșa în așa fel încât el, Nicuță, să fie cel care o găsește și cel care umblă primul la ea, altfel vraja risca să se întindă la un altul și nu se știa care vor fi

efectele. Așa că fata l-a pândit multe nopți și zile ca să afle care ar fi cel mai bun prilej, într-atât încât ajunsese să fie muștrată la combinat pentru că venea la muncă târziu și chiaună și nu mai avea niciun spor. Prilej potrivit n-a existat. Nicuță stătea cu părinții, care plecau primii dimineața la serviciu, apoi ieșea și el să meargă la liceul pedagogic. Totuși, nu s-a îndurat să renunțe la plan. A lăsat sacoșa pe stradă, în fața porții, sperând că va ajunge la cel dorit. N-a putut să urmărească aievea ce s-a întâmplat apoi, deoarece era prea mare pericolul să fie zărită și nici n-ar fi avut curaj să vadă că farmecele ei pică în mâini greșite.

Cert e că, o vreme, nu s-a întâmplat nimic, astfel încât Nuța a crezut că descântecelor n-au avut niciun efect. Baba a sfătuit-o însă să aștepte, fiindcă lucrurile astea nu se întâmplă peste noapte. Fata a avut răbdare o vreme, ba chiar a început să se intereseze dacă ceva se schimbă la cel pe care-l și-l dorea drăguț, bărbat, însă totul părea să fi rămas la fel. Nicuță a plecat la București, la facultate, și Nuța și-a pierdut toată nădejdea. După o vreme a uitat de el. S-a măritat cu unul care lucra la pădure, pe la Hârtiești, s-a mutat acolo și nu l-a mai văzut niciodată pe Nicuță. Cu Pian s-a întâlnit prin oraș, dar nu l-a mai cunoscut.

Între timp, Nicuță, ajuns la facultate, a început să se schimbe și nu în bine. Poate că a fost șocul mutării în marele oraș unde, pe vremea aceea, nu puteai rămâne după studenție decât dacă obțineai buletin de București, iar asta nu era ușor. Erau ani grei, viața se înnegrise de

tot. În cămine era frig, tovarășii din PCR considerau că 14 grade îi sunt suficiente omului în apartament, ba chiar că toată lumea e mulțumită că se fac economii și se poluează mai puțin. Tovarășii au fost, s-ar putea spune, niște ecologiști vizionari, oameni înaintea epocii pe care o trăiau. Camerele erau mizere și prost izolate, băile se aflau la capătul holului și primeau apă caldă doar două ore pe săptămână, timp în care toți studenții se îmbulzeau, se înjurau, se băteau ca să prindă un loc. După o săpuneală rapidă, căci apa caldă venea și dispărea pe neașteptate și acele două ore nu erau întotdeauna respectate, căminiștii se întorceau în camerele reci și se înfofoleau cu *țoale și pocladuri*, sperând să nu răcească.

Poate că din cauza asta, poate că din cauza mâncării proaste de la cantină, poate pentru că marele oraș l-a zdrobit în fălcile lui flămânde, Nicuță n-a rezistat prea mult la facultate. S-a mutat în gazdă la o bătrână, a început să meargă din ce în ce mai rar la cursuri, până când n-a mai mers deloc. Stătea în cameră toată ziua, uneori zăcând, deși nu era bolnav, alteori privind lung pe geam. Apoi a început să iasă, cobora în stradă și umbla razna, fără țintă, ore în șir. Alteori, nu se întorcea nici peste noapte. Gazda a încercat să-l ajute, dar Nicuță nu mai era în toate mințile, urla, o înjura, apoi îi părea rău, își cerea iertare, îi făcea diverse treburi ca să se răscumpere. Bătrâna nu știa din ce trăiește, de mâncat, nu mânca niciodată acasă, dar nici nu părea să se îmbete, nu mirosea a alcool.

Până la urmă, au venit părinții și l-au luat acasă. Nicuță nu era la gazdă. L-au așteptat. Când l-au văzut, nu l-au luat la rost, nu l-au certat. El nu s-a opus. Nici n-a știut să le zică ce se întâmplase. Nu se întâmplase nimic. Nu avea nicio problemă. Nu mai voia să meargă la facultate. Nu-l durea nimic, nu-i lipsea nimic. L-au dus la doctor: era sănătos. L-au dus la preot, i-a citit, fără folos. Băiatul începuse să mănânce, se întremase, dar nu puteai să-l scoți din ale lui. Să muncească pe undeva n-a fost chip. Se ducea prima zi, la insistențele părinților, apoi fugea, nu se mai întorcea acasă, nu știa de unde să-l iei. Ca să nu rămână fără el, părinții au acceptat să-l lase în apele lui.

Cum a devenit din Nicuță – Pian nu se știe. Și nici când s-a apucat de desenat. Părinții au avut grijă de el o vreme, apoi au murit. Atunci Nicuță a plecat definitiv de acasă. Acolo, nu mai exista mâncare și trebuia să se ducă să capete de undeva. Pe străzi, primea pomană. Probabil că, atunci i s-a schimbat numele. Nu se știe nici cum de a rezistat atât de mult. Era foarte blând și tăcut, nu știa nici măcar să se apere atunci când ceilalți îl loveau. Întotdeauna plin de cicatrici, de sânge închegat, cu hainele murdare, nu părea din cale-afară de nemulțumit. De la o vreme, s-a apucat de desenat. Desena cu o sfărâmătură de cărămidă, pe asfalt, chipuri naive de oameni ținându-se de mâinile ca niște bețe de chibrituri. Apoi a început să mângălească pereții blocurilor, până când cineva i-a dat un bloc de desen și creioane colorate. A fost cea mai mare bucurie pentru Pian. Culoarele și hârtia i-au dat noi posibilități de a-și exprima gândurile.